

Vergaderjaar 2021–2022

36 152

Uitvoering van de Verordening (EU) van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken (de betekening en de kennisgeving van stukken) nr. 2020/1784 (PbEU 2020, L 405/40) (Uitvoeringswet Betekeningsverordening)

Nr. 3

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

1. Hoofdpijnen van het voorstel

In dit wetsvoorstel wordt de Betekeningsverordening van 25 november 2020¹ uitgevoerd door het wijzigen van de uitvoeringswet EG-betekeningsverordening² en het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv). De Betekeningsverordening bevat procedures voor de grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken. De Betekeningsverordening wordt op 1 juli 2022 van toepassing.

Deze verordening is een herschikking van de EG-betekeningsverordening.³ Gelijktijdig is de verordening inzake bewijsverkrijging herschikt.⁴ De aanpassingen in de Betekenings- en Bewijsverkrijgingsverordening zien met name op verdere digitalisering en zijn grotendeels technisch van aard. In overeenstemming met de EU-agenda voor justitie voor 2020 spelen de Bewijsverkrijgings- en Betekeningsverordening in op de behoefte om de procedurele rechten in burgerlijke zaken te versterken.⁵ Het doel is om de grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van stukken te verbeteren en het wederzijdse

¹ Verordening (EU) nr. 2020/1784 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2020 inzake de betekening en kennisgeving van stukken (PbEU 2020, L 405/40).

² Wet van 13 december 2001 tot uitvoering van de verordening (EG) Nr. 1348/2000 van de Raad van de Europese Unie van 29 mei 2000 inzake de betekening en de kennisgeving in de lidstaten van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in burgerlijke of in handelszaken (PbEG L 160/37) (Uitvoeringswet EG-betekeningsverordening).

³ Verordening (EG) nr. 1393/2007 van het Europees Parlement en de Raad van 13 november 2007 inzake de betekening en kennisgeving van stukken (PbEU 2007, L 324/79).

⁴ Verordening (EU) nr. 2020/ 1783 betreffende de samenwerking tussen de gerechten van de lidstaten op het gebied van bewijsverkrijging in burgerlijke en handelszaken (bewijsverkrijging).

⁵ Mededeling van de Europese Commissie van 11 maart 2014, COM/2014/0144final.

vertrouwen van de EU-lidstaten in elkaars rechtsstelsels te vergroten. Dit wetsvoorstel regelt de benodigde juridische grondslagen.

Naast juridische grondslagen vereist de verordening feitelijke uitvoering. De belangrijkste feitelijke uitvoering is het technisch aansluiten van het IT-systeem voor de grensoverschrijdende communicatie. De Europese Commissie ontwikkelt referentie-implementatiesoftware die gebruikt kan worden door de lidstaten om hun nationale IT-voorzieningen aan te sluiten op de bestaande digitale portaal e-CODEX. Dat levert voor de verzendende en ontvangende instanties een portaal op waarmee veilig en rechtstreeks met de instanties in de andere lidstaten kan worden gecommuniceerd, op basis van de formulieren die bij de verordeningen zijn gevoegd. In de verordeningen is daarvoor een termijn gesteld van drie jaar na de vaststelling van de uitvoeringshandelingen door de Europese Commissie op uiterlijk 23 maart 2022.⁶ De uitvoeringshandelingen zijn vastgesteld op 14 maart 2022. Dat betekent dat op 14 maart 2025 de bepalingen in de verordeningen die gaan over de digitale werkwijze van toepassing worden.⁷ De rest van de bepalingen wordt op 1 juli 2022 van toepassing.

De bijlage bij deze memorie van toelichting bevat een transponeringstabel waaruit blijkt of en hoe de bepalingen van de Betekeningsverordening worden geïmplementeerd.

2. Korte inhoud Betekeningsverordening

De EG-betekeningsverordening is in 2017 geëvalueerd. Daaruit bleek dat het traditionele kanaal voor het verzenden van stukken via de verzendende en ontvangende instanties langzamer en minder efficiënt werkt dan werd verwacht. De alternatieve wijze van betekening of kennisgeving per post is snel en betrekkelijk goedkoop, maar minder betrouwbaar. Ook wordt niet volledig geprofiteerd van de mogelijkheden van recente technologische ontwikkelingen. De herschikte Betekeningsverordening heeft ten doel gerechtelijke procedures doeltreffender te maken en sneller te laten verlopen door de procedures voor de betekening en kennisgeving van gerechtelijke en buitengerechtelijke stukken in de Europese Unie te vereenvoudigen en te stroomlijnen en tevens een bijdrage te leveren aan de beperking van vertragingen en kosten voor personen en ondernemingen.^{8,9} Meer rechtszekerheid en eenvoudigere, gestroomlijnde en gedigitaliseerde procedures komen de interne markt ten goede.

De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen van de Betekeningsverordening zijn:

- de communicatie en uitwisseling van documenten tussen verzendende en ontvangende instanties vindt elektronisch plaats, via een gedecentraliseerd IT-systeem. Dit gedecentraliseerde systeem is gebaseerd op nationale IT-systemen die verbonden zijn door e-CODEX, welk systeem een veilige en betrouwbare grensoverschrijdende informatiewisseling mogelijk maakt;
- lidstaten moeten assistentie verlenen in het lokaliseren van geadresseerden;
- kennisgeving en betekening van gerechtelijke stukken kunnen vanuit lidstaten waar dit is toegestaan (onder voorwaarden) ook rechtstreeks

⁶ Artikel 35, derde lid in samenhang met artikel 25 van de Bewijsverkrijgingsverordening en artikel 37, derde lid, in samenhang met artikel 25 van de Betekeningsverordening.

⁷ Artikel 7 van de Bewijsverkrijgingsverordening en artikelen 5, 8 en 10 van de Betekeningsverordening.

⁸ Die ook door Denemarken ten uitvoer wordt gelegd (PbEU L19).

⁹ Overweging 3 bij de Betekeningsverordening.

elektronisch plaatsvinden in een andere lidstaat (als equivalent van de betekening of kennisgeving per post).

De verzendende en ontvangende instanties in Nederland (de gerechts-deurwaarders en de gerechten) zullen voor de elektronische communicatie moeten aansluiten op e-CODEX.¹⁰ Dat is een bestaande Europese digitale technische oplossing voor snelle, betrouwbare en veilige online grensoverschrijdende informatie-uitwisseling tussen bevoegde justitiële autoriteiten in een groeiend aantal grensoverschrijdende juridische procedures.¹¹ De deurwaarders zullen via een nationale aansluiting op e-CODEX worden aangesloten vanwege hun rol als verzendende en ontvangende instantie in de Betekeningsverordening.

Dit wetsvoorstel biedt een grondslag voor deze verdere digitalisering en ziet op een regeling voor de te verlenen assistentie bij het lokaliseren van geadresseerden onder de Betekeningsverordening.

Het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering wordt aangepast aan de nieuwe regels uit de Betekeningsverordening. Het voorstel past steeds zowel de versie voor de Hoge Raad als de versie voor de andere gerechten aan, op gelijke wijze.¹²

3. Verhouding tot het EVRM

Artikel 6 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) beschermt het recht op een eerlijk proces. Dat omvat in burgerlijke zaken de toegang tot een onafhankelijke en onpartijdige rechter, het recht op een procedure op tegenspraak, toegang tot bewijs, eerlijke bewijsverkrijging en het recht op een openbare behandeling van de zaak. De Betekeningsverordening beoogt de grensoverschrijdende betekening en kennisgeving van stukken doeltreffender te maken en te versnellen. Hierdoor worden de doorlooptijden van procedures korter. Een snellere en doeltreffendere betekening van stukken kan ook het beginsel van hoor en wederhoor bevorderen, doordat relevante informatie gemakkelijker en eerder bij betrokkenen bekend kan worden gemaakt. Bij dit alles moet steeds de effectieve toegang tot het recht voorop staan, en het vertrouwen van de burger daarin gewaarborgd worden.¹³

¹⁰ Zie ook het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende een geautomatiseerd systeem voor communicatie in grensoverschrijdende civiel- en strafrechtelijke procedures (e-Codex) en tot wijziging van Verordening (EU) 2018/1726 van 2 december 2020.

¹¹ Zie de mededeling van de Europese Commissie over de digitalisering van justitie in de EU van 2 december 2020 (COM 2020 710).

¹² In 2017 respectievelijk 2021 is voor de Hoge Raad eerst voor vorderingsprocedures en daarna voor verzoekprocedures de Wet van 13 juli 2016 tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (Stb. 2016, 288) in werking getreden. Die wet verplicht tot elektronisch procederen en gebruikt een iets andere terminologie (bijv. procesinleiding in plaats van dagvaarding en verzoekschrift). Voor alle andere gerechten is de versie van Rechtsvordering Wet van 13 juli 2016 tot wijziging van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene wet bestuursrecht in verband met vereenvoudiging en digitalisering van het procesrecht (Stb. 2016, 288) niet in werking is getreden.

¹³ Zie verder Rule of Law report 2021, blz. 9 en 10.

4. Gegevensbescherming en privacy

Bij de Europese digitaliseringsmaatregelen is rekening gehouden met de vereisten inzake gegevensbescherming en privacy, waaronder de eIDAS-verordening.¹⁴ Het in te voeren systeem voor elektronische uitwisselingen tussen de aangewezen gerechten moet gebaseerd zijn op een volledig betrouwbare en beveiligde technische oplossing die de integriteit en de privacy van de verzonden gegevens waarborgt. De verordeningen gaan uit van een door de lidstaten vooraf medegedeelde lijst van gebruikers van het systeem (alleen gerechten en justitiële autoriteiten van de lidstaten). Dit betekent dat gebruikers alleen op basis van een expliciete toelating tot een applicatie gerechtigd gebruik kunnen maken van die applicatie. Zo hebben alleen gerechtigde gebruikers toegang tot de data die via elektronische uitwisseling tussen de autoriteiten worden uitgewisseld.

De Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) is geraadpleegd en heeft op 13 september 2019 een advies uitgebracht.¹⁵ Er zijn een aantal aanbevelingen gedaan en de EDPS blijft beschikbaar om in een verdere fase van het proces van digitalisering advies te verstrekken. De Europese Commissie is ook verplicht om de EDPS te raadplegen bij het opstellen van uitvoeringshandelingen of gedelegeerde handelingen wanneer er gevolgen zijn voor de bescherming van de rechten en vrijheden van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens.

De grondslag voor de verwerking van de persoonsgegevens is de verordening zelf. Het wetsvoorstel heeft geen rechtstreekse gevolgen op dat gebied. Ook is nog niet bekend op welke manier Nederland invulling zal geven aan de digitalisering (zoals in paragraaf 7 nader is toegelicht). Over de keuzes die worden gemaakt in de feitelijke uitvoering die de verwerking van persoonsgegevens raken, zal de Autoriteit Persoonsgegevens om advies worden gevraagd.

5. Verhouding tot nationale wetgeving

Het Besluit elektronisch procederen (Bep) bevat regels voor vrijwillig en verplicht elektronisch procederen in het civiele recht en het bestuursrecht. Elektronisch procederen is een verzamelbegrip. Hiermee wordt in het civiele recht bedoeld op de in artikel 33 Rv opgenomen mogelijkheid van het elektronisch doen of verzenden van verzoeken en mededelingen, het elektronisch indienen ter griffie van processtukken en het elektronisch verzenden van processtukken door de griffier, alsmede het elektronisch indienen van een exploit van dagvaarding als bedoeld in artikel 125 Rv. Ook valt hieronder het langs digitale weg indienen van stukken bij de Hoge Raad via een portaal op basis van artikelen 30a van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (geldt in geval van digitaal procederen).

Het Bep bepaalt onder meer aan welke eisen een digitaal systeem voor gegevensverwerking moet voldoen dat door een rechterlijke instantie wordt gebruikt voor elektronisch procederen. Voor zover de Betekeningsverordening de grensoverschrijdende communicatie van Europese gerechten of verzendende en ontvangende instanties regelt, ter betekening of kennisgeving, inkomend of uitgaand, is deze regeling aanvullend op het Bep.

¹⁴ Verordening (EU) nr. 910/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 23 juli 2014 betreffende elektronische identificatie en vertrouwensdiensten voor elektronische transacties in de interne markt en tot intrekking van Richtlijn 1999/93/EG (PbEU L257).

¹⁵ O.w. 45 bij de Betekeningsverordening.

6. Gevolgen voor burgers, bedrijven, deurwaarders en de rechterlijke macht (m.u.v. financiële gevolgen)

De gerechten en de deurwaarders zullen via een nationale verbinding aangesloten worden op een digitaal Europees systeem voor het uitwisselen van stukken en verzoeken.

Voor de deurwaarders betekent dit concreet dat zij langs elektronische weg verzoeken tot betekening van stukken in Nederland kunnen ontvangen vanuit andere lidstaten. De daaropvolgende betekening in Nederland kan nog niet elektronisch. De deurwaarder zal de stukken daarom moeten uitprinten en vervolgens op de huidige wijze betekenen aan de geadresseerde. Ook stukken die in het buitenland betekend of kennisgegeven moeten worden, kunnen door de deurwaarders (en de andere verzendende instanties) elektronisch worden verstuurd. Het systeem is niet bestemd voor gebruik door personen of bedrijven die niet als verzendende of ontvangende instantie zijn aangewezen. Voor hen zijn er geen directe gevolgen. Het doel van de Betekeningsverordening is wel de justitiële samenwerking binnen Europa te verbeteren, door snellere en gemakkelijker communicatie mogelijk te maken. Daarvan profiteert uiteindelijk iedereen die te maken heeft met grensoverschrijdende juridische procedures op het gebied van het burgerlijk recht.

De Betekeningsverordening opent de mogelijkheid om tijdens een procedure (onder voorwaarden), gerechtelijke stukken rechtstreeks aan een geadresseerde in een andere lidstaat te verzenden via elektronische middelen of e-mail.¹⁶ Dit gaat dus om het *verzenden* door een gerecht van stukken aan een geadresseerde. Als in een procedure de mogelijkheid om elektronisch te procederen voor deze geadresseerde is opengesteld via een daarvoor bestemd systeem, ligt verzending per e-mail niet meer voor de hand. Het is immers onwenselijk als er in één zaak, via verschillende kanalen wordt gecommuniceerd door het gerecht. Door deze mogelijkheid kunnen de kosten van deze procedures in de toekomst lager worden en verbetert de toegang tot de rechter in Europees verband. Op die manier hebben burgers en bedrijven betere toegang tot een effectieve rechtsgang in Europa.

Voor de rechterlijke macht leidt de aansluiting op het gedecentraliseerd systeem voor de verzending van stukken ter betekening tot een vereenvoudiging van de procedure om gerechtelijke stukken in een andere lidstaat te laten betekenen.

7. Technische uitvoering

De Europese Commissie, bijgestaan door een comité,¹⁷ is referentie-implementatiesoftware aan het ontwikkelen in overleg met de lidstaten. Met die software kunnen de nationale systemen aangesloten worden op e-CODEX (of een soortgelijk Europees systeem). De interoperabiliteit van de nationale systemen en e-CODEX staat daarbij voorop en de Europese Commissie streeft ernaar om de kosten van de nationale aansluitingen te minimaliseren.¹⁸

Het streven is om de aansluiting op het Europese netwerk voor alle lidstaten operationeel te hebben in 2025. Als lidstaten eerder gebruik kunnen maken van het gedecentraliseerde IT-systeem, stellen zij de

¹⁶ Artikel 19 van de Betekeningsverordening.

¹⁷ In de zin van verordening EU 182/2011, zie artikelen 26 Bewijsverkrijgingsverordening en Betekeningsverordening.

¹⁸ Didier Reynders, EC, Digital Justice Ministerial Forum.

Europese Commissie daarvan in kennis.¹⁹ Het ligt voor de hand dat dezelfde procedure wordt gevolgd in geval van vertraging.

Over de technische uitvoering wordt overleg gevoerd met de betrokken instanties. Zie daarover verder paragraaf 10 van deze toelichting.

8. Financiële gevolgen

Hoewel dit wetsvoorstel zelf geen maatregelen bevat die leiden tot financiële gevolgen voor de rijksbegroting, dienen op grond van de verordening wel uitvoeringshandelingen te worden verricht die mogelijk financiële gevolgen hebben voor de rechtspraak en de gerechtsdeurwaarders. De belangrijkste feitelijke uitvoering betreft het technisch aansluiten op e-CODEX van het IT-systeem voor grensoverschrijdende communicatie, zoals eerder in deze memorie van toelichting toegelicht. Voor de implementatie hiervan krijgen de lidstaten langer de tijd, namelijk tot drie jaar na de vaststelling van de uitvoeringshandelingen door de Europese Commissie. Deze uitvoeringshandelingen zijn vastgesteld op 14 maart 2022. Dat betekent dat op 14 maart 2025 de bepalingen in de verordeningen van toepassing worden die gaan over de digitale werkwijze. Op dit moment wordt in Europees verband nog gesproken over de wijze waarop deze technische aansluiting wordt vormgegeven. De maatregelen die dienen te worden getroffen om de elektronische communicatie daadwerkelijk mogelijk te maken, worden de komende periode nader uitgewerkt. Over de praktische uitvoering voor de rechtspraak en de deurwaarders wordt overleg gevoerd met de Raad voor de rechtspraak en de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In dat kader worden ook de financiële consequenties die mogelijk uit de bovengenoemde uitvoeringshandelingen voortvloeien, in kaart gebracht en uitgewerkt.

9. Evaluatie

In de Betekeningsverordening is voorzien in een evaluatie uiterlijk 2027.²⁰ Ook is voorzien in een programma voor de monitoring van de output, resultaten en effecten.²¹

10. Advies en consultatie

Over dit wetsvoorstel is in juni 2021 advies gevraagd aan de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht. Vervolgens is het voorgelegd aan de Raad voor de rechtspraak (Rvdr), de Nederlandse Orde van Advocaten (NOvA), de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) en de Stichting Netwerk Gerechtsdeurwaarders (SNG) voor advies over de (financiële) gevolgen in de uitvoering. Er heeft geen internetconsultatie plaatsgevonden, aangezien het de uitvoering van EU-verordeningen betreft en de termijn tot het van toepassing worden kort is.²²

Door de Rvdr, NOvA, KBvG en de SNG is positief gereageerd op het streven naar digitalisering van de contacten tussen gerechten in het kader van de bewijsverkrijging en het betekeningsproces in de Europese Unie.

¹⁹ Artikel 31, vierde lid, van de Bewijsverkrijgingsverordening en artikel 33, tweede lid van de Betekeningsverordening.

²⁰ Zijnde vijf jaar na de uiterste datum voor de vaststelling van de uitvoeringshandelingen (art. 33 lid 1 in verbinding met art. 25 lid 2 van de Bewijsverkrijgingsverordening en art. 35 lid 1 in verbinding met art. 25 lid 2 van de Betekeningsverordening).

²¹ Art. 32 van de Bewijsverkrijgingsverordening en art. 34 van de Betekeningsverordening.

²² Aanwijzingen voor de regelgeving artikel 9.16, tweede lid.

De gerechtsdeurwaarders hebben hun werkwijze in de praktijk al in verregaande mate geautomatiseerd en zien grote toegevoegde waarde in de aanpassingen op het punt van digitalisering in de Betekeningsverordening. De SNG heeft geadviseerd dat het beschikbaar hebben van een «system to system» koppeling in het kader van de Betekeningsverordening essentieel is. Een «system to system» koppeling past in de definitie van een «gedecentraliseerd IT-systeem» en bevordert de veiligheid en betrouwbaarheid van de uit te wisselen informatie met andere lidstaten. SNG heeft dit aan het comité van de Europese Commissie dat is belast met de uitvoering van de Bewijsverkrijgings- en Betekeningsverordeningen kenbaar gemaakt en dit is omarmd. De SNG stelt verder de vraag hoe de financiering van de implementatie van de Betekeningsverordening en de daarbij behorende wijziging van de uitvoeringswet wordt geregeld.

De NOvA vraagt nadrukkelijk aandacht voor de reservering van voldoende tijd, mankracht en financiële middelen om de aansluiting van de nationale IT-systemen op e-Codex te kunnen realiseren.

De Rvdr verwacht dat de bredere inzet van digitale middelen enerzijds zal leiden tot een (niet begrote) besparing, en anderzijds mogelijk tot meer zaken vanwege de verbeterde toegankelijkheid. Dit kan mogelijk extra werklastgevolgen meebrengen, die gefinancierd zullen moeten worden. De hoogte van de werklastgevolgen kan nog niet worden ingeschat. De kosten van de aansluiting van de systemen van de rechtspraak op e-Codex schat de Rvdr voorlopig in op € 2,7 miljoen.

Uit deze adviezen komt naar voren dat het voor alle betrokkenen van belang is dat de financiële gevolgen helder in kaart worden gebracht. Over de wijze waarop de digitalisering technisch wordt uitgevoerd, vindt overleg plaats met alle betrokken partijen. Een van de onderwerpen is de vraag of het in de Nederlandse situatie wenselijk is om gebruik te maken van de Europese implementatiesoftware. De gevolgen van deze keuze zullen inzichtelijk gemaakt worden bij de algemene maatregel van bestuur die ter uitwerking van de digitalisering zal worden vastgesteld. Daarbij is van belang dat het ontwerpen van de referentie-implementatiesoftware die door de Europese Commissie wordt ontwikkeld, wordt gefinancierd uit de algemene begroting van de Unie en dus niet voor rekening van de lidstaten komt.²³ De kosten van de toegangspunten voor de Nederlandse IT-systemen, en van de eventuele aanpassingen met het oog op de interoperabiliteit van deze systemen, worden gedragen door de lidstaten. Zo nodig kan daarvoor subsidie worden aangevraagd bij de Europese Unie.²⁴ Op dit moment is nog niet bekend wat de gevolgen van een keuze voor het ene of het andere systeem zijn voor de kosten van beheer en onderhoud van de Nederlandse aansluiting op het systeem.

Verder zijn concrete adviezen uitgebracht bij het wetsvoorstel door de bovengenoemde organisaties en de Adviescommissie voor burgerlijk procesrecht. Deze adviezen zijn verwerkt dan wel is een nadere toelichting gegeven op het betreffende onderwerp.

11. Inwerkingtreding

De verordeningen worden van toepassing op 1 juli 2022. De bepalingen over de aansluiting op het gedecentraliseerde IT-systeem (en het gebruik daarvan) worden van toepassing drie jaar na de vaststelling van uitvoeringshandelingen door de Europese Commissie op 14 maart 2022. Dat

²³ Artikelen 27, eerste lid, Bewijsverkrijgingsverordening en Betekeningsverordening.

²⁴ Artikelen 28 Bewijsverkrijgingsverordening en Betekeningsverordening.

betekent dat de bepalingen op grond waarvan gedigitaliseerd wordt, op 14 maart 2025 in werking treden. Overgangsrecht is niet vereist. Met de digitale verzending wordt een nieuwe wijze van verzending geïntroduceerd, maar de bestaande wijze blijft geldig. Een betekening die onder de bestaande regeling is aangevangen, kan worden voortgezet. De praktische regelingen zoals de bijstand voor adressen kunnen onmiddellijk in werking treden.

Artikelsgewijze toelichting

Inleiding

Dit wetsvoorstel wijzigt de Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening van 13 december 2001, zoals gewijzigd op 10 juni 2009. Waar nodig door de herschikking in de Betekenningsverordening zijn inhoudelijke aanpassingen doorgevoerd. Ook zijn twee artikelen in Rv aangepast. De inhoudelijke wijzigingen worden hieronder toegelicht. Wijzigingen die uitsluitend bestaan uit het aanpassen van artikelnummers of verwijzingen worden niet nader toegelicht.

Artikel I (wijzigingen Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening)

B (Artikel 2)

De gerechten zijn in de Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening aangewezen als verzendende instanties ten aanzien van de kennisgeving van gerechtelijke stukken. Voor de duidelijkheid is in het voorstel ook het woord «betekening» ingevoegd. Gerechtelijke stukken kunnen volgens de regels van artikel 277, tweede lid, Rv ook ter betekening worden verzonden aan een ontvangende instantie. Als dat via het digitale systeem plaatsvindt, moeten de gerechten herkend (en vertrouwd) worden als verzendende instantie. In deze hoedanigheid kunnen de gerechten ook vragen om de adresbijstand op grond van artikel 7 van de Betekenningsverordening.

In het nieuwe vierde lid van artikel 2 is geregeld dat bij AMvB nadere regels kunnen worden gesteld voor de verzending via het gedecentraliseerde IT-systeem zoals bedoeld in artikel 5, eerste lid, van de Betekenningsverordening. Het gedecentraliseerde IT-systeem bestaat uit nationale IT-systemen die onderling verbonden zijn en op technisch vlak met elkaar kunnen communiceren. De basis van de verbinding wordt gevormd door e-CODEX. Dat systeem zal gereguleerd worden in een verordening en beheerd door het agentschap EU-Lisa. De Europese Commissie ontwikkelt referentie-implementatiesoftware die gebruikt kan worden door de lidstaten om hun nationale IT-voorzieningen aan te sluiten op e-CODEX. Dat levert voor de verzendende en ontvangende instanties een portaal op waarmee veilig en rechtstreeks met de instanties in de andere lidstaten kan worden gecommuniceerd, op basis van de formulieren die bij de verordeningen zijn gevoegd. De Betekenningsverordening bevat regels en procedurevoorschriften over de veiligheid van gegevens en de betrouwbaarheid van het systeem.²⁵ In het nieuwe vierde lid van artikel 2 wordt een grondslag opgenomen om nadere regels te kunnen stellen voor de verzending via het IT-systeem, indien de technische uitvoering van de nationale aansluiting op e-CODEX dat vereist. De verzending op basis van deze regels moet ook betrouwbaar en veilig zijn, en daarnaast werkbaar.

²⁵ Bijvoorbeeld in artikelen 5, 19, en 31 van de Betekenningsverordening.

C (Artikel 3)

De terminologie en de verwijzingen zijn in overeenstemming gebracht met de herschikte Betekeningsverordening. De «centrale instantie» wordt «centraal orgaan».

E (Artikel 4a)

Dit nieuwe artikel 4a bevat een uitwerking van artikel 7 van de herziene Betekeningsverordening inzake het verlenen van assistentie door lidstaten bij het achterhalen van adressen. De oude verordening kende een dergelijke bepaling niet. Het ligt voor de hand dat de gerechtsdeurwaarders een rol hebben bij het achterhalen van adressen, indien daarna een betekening door hen volgt. Nu is het ook zo dat de deurwaarder bevoegd is om een adres te controleren in de BRP in verband met een (binnenlands of buitenlands) verzoek tot betekening. Dat werkt in de praktijk goed. De KBvG heeft aangegeven dat haar leden een verzoek om adresinformatie in beginsel binnen twee werkdagen zullen beantwoorden. Eveneens in beginsel zullen geen extra kosten in rekening worden gebracht, omdat het uitgangspunt is dat op de bevraging een opdracht tot betekening volgt. Indien het om een uitvoerige bevraging gaat met een grote hoeveelheid adressen kan de deurwaarder een voorschot vragen van de verzendende instantie. Deze wijze van bijstand zal aan de Europese Commissie bekend gemaakt worden op grond van artikel 7, tweede lid, van de Betekeningsverordening.

Indien gerechten uit andere lidstaten een adres willen achterhalen met het oog op de betekening of kennisgeving op grond van art. 18 van de Betekeningsverordening, dan kan de bijstand worden verleend door de rechtbank Den Haag.

F (Artikel 5)

In sommige lidstaten is, anders dan in Nederland, ook betekening via e-mail toegestaan. Artikel 5 van de Uitvoeringswet EG-betekенingsverordening bepaalt dat betekening van stukken ingevolge de Verordening via exploit gebeurt, tenzij om een andere wijze van betekening is verzocht. Dit blijft zo. Om te voorkomen dat betekend moet worden op een wijze die het Nederlandse recht niet toestaat, zoals via e-mail, voegt het wetsvoorstel hieraan toe dat het Nederlands recht de gevraagde wijze van betekening moet toestaan.

G (Artikel 5a)

Dit artikel bevat een nieuwe regeling ter uitvoering van artikel 19 van de herschikte Betekeningsverordening. Dit maakt het mogelijk om in de loop van de procedure «gerechtelijke stukken» rechtstreeks langs elektronische weg te betekenen of kennis te geven aan een geadresseerde die een bekend adres voor betekening of kennisgeving in een andere lidstaat heeft. In Nederland is op dit moment nog geen nationaal digitaal systeem voor betekening of kennisgeving van dergelijke stukken aanwezig, zodat de mogelijkheid van het eerste lid, onder a nog niet toepasbaar is.²⁶ Wel is in Nederland sinds de corona-crisis «veilige e-mail» beschikbaar in de rechtspraak. Volgens artikel 19, eerste lid, onder b, van de Betekeningsverordening kan gebruik worden gemaakt van e-mail indien de geadresseerde een bekend adres in een andere lidstaat heeft en vooraf uitdrukkelijk toestemming heeft gegeven voor het gebruik van e-mail voor de betekening of kennisgeving van stukken. Het gaat om stukken die *in de*

²⁶ Zie voor de mogelijkheden in andere lidstaten <https://e-justice.europa.eu/>.

loop van een procedure worden verzonden en in ontvangst genomen, dus niet om stukken die het proces inleiden, zoals een verzoekschrift, dagvaarding of de eerste oproeping voor een mondelinge behandeling. De geadresseerde moet aan de rechter of de partij die is belast met de betekening of kennisgeving van stukken in de procedure toestemming geven, en overeenkomstig artikel 19, lid 1, onderdeel b (slot) van de Betekeningsverordening de ontvangst van het stuk bevestigen met een ontvangstbevestiging. Deze ontvangstbevestiging kan blijkens overweging 33 bestaan uit een e-mail die wordt teruggestuurd vanaf het opgegeven adres.

Indien een procespartij wordt vertegenwoordigd door een advocaat of gemachtigde ligt het niet voor de hand om deze weg te gebruiken omdat de uitwisseling van stukken dan via de advocaat of gemachtigde zal verlopen en die zal in de regel een adres in Nederland hebben waar de stukken naar worden verzonden. Het betreft dus procedures waarin de geadresseerde (nog) geen procesvertegenwoordiger heeft, zoals het geval kan zijn bij kanton- of familiezaken.

De grosse kan in Nederland niet elektronisch worden verzonden, omdat het in een elektronische omgeving vooralsnog niet mogelijk is te garanderen dat er slechts één authentieke grosse bestaat: ieder afschrift van een elektronisch document is identiek.

De verordening laat toe dat lidstaten nadere waarborgen eisen voor het aanvaarden van deze betekening of kennisgeving van stukken per email indien die lidstaten zelf voor de binnenlandse verzending of betekening van stukken strengere eisen stellen of dat zij de verzending of betekening van gerechtelijke stukken via e-mail binnenlands niet toestaan. Daartoe wordt in dit nieuwe artikel 5a geregeld dat bij AMvB aanvullende voorwaarden kunnen worden gesteld.

H (Artikel 6)

Dit artikel geeft uitvoering aan artikel 15, tweede lid, van de Betekeningsverordening, waarin is bepaald dat de lidstaten een vergoeding vaststellen voor het beroep op een deurwaarder.

In de Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening is een tarief opgenomen van € 65. Doordat sinds 2009 geen indexering of wijziging van dit bedrag heeft plaatsgevonden, is het wettelijk tarief voor vergoeding voor bijstand door een gerechtsdeurwaarder in Nederland inzake de betekening of kennisgeving van uit een andere lidstaat afkomstige gerechtelijke of buitengerechtelijke stukken inmiddels aanmerkelijk lager dan de kostprijs. Bij de berekening van het tarief dat ingevolge artikel 15 van de Betekeningsverordening is vastgesteld, is rekening is gehouden met het Rapport Kostprijsonderzoek EG-betekening dat in opdracht van de KBvG is opgesteld en waaruit blijkt dat de kostprijs voor een betekening in 2019 € 110 bedraagt. Dit tarief is door de KBvG geïndexeerd naar 1 juli 2022, uitkomend op (afgerond) € 121. De periodieke wijzigingsmogelijkheid na vijf jaar wordt gekoppeld aan het moment dat de Betekeningsverordening (grotendeels) van toepassing wordt (1 juli 2022). Dit biedt ook de mogelijkheid om te bezien wat de praktische gevolgen zijn van het gebruik van het gedecentraliseerde IT-systeem. Omdat dit meebrengt dat geen indexering zal plaatsvinden vóór 1 juli 2027, wordt het bedrag van € 121 naar boven afgerond op € 125. Dit is exclusief eventueel in rekening te brengen BTW. Of BTW in rekening moet worden gebracht (en afgedragen), hangt af van de hoedanigheid van de opdrachtgever.

J (Artikel 13)

Omdat de bestaande Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening wordt gewijzigd is het niet mogelijk het opschrift van de wet te wijzigen.²⁷ Wel wordt de citeertitel gewijzigd zodat deze beter aansluit bij de titel van de herschikte verordening.

Artikel II (wijzigingen Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering)

A (Artikel 56)

Artikel 56 Rv wordt op een aantal punten gewijzigd.

In het tweede lid wordt tot uitdrukking gebracht dat de deurwaarder een te betekenen stuk in beginsel digitaal verzendt of op alternatieve wijze in het geval van artikel 5, vierde lid, van de Betekenningsverordening. Als dat geval zich voordoet, regelt het nieuwe onderdeel d van het tweede lid dat de reden van de verzending met alternatieve middelen in het stuk wordt vermeld. De keuze van een alternatief middel wordt geregeld in de Betekenningsverordening: artikel 5, vierde lid, bepaalt dat dit het snelste, meest geschikte alternatieve middel moet zijn, ermee rekening houdend dat betrouwbaarheid en veiligheid gewaarborgd moet zijn. Verder is van belang welke technische middelen de ontvangende instantie op grond van artikel 33, eerste lid, in samenhang met artikel 3, vierde lid, onder c van de Betekenningsverordening heeft opgegeven. Uit overweging 15 in samenhang met artikel 5, vierde lid, kan worden afgeleid dat bij gebrek aan beschikbare veilige elektronische middelen in ieder geval per post kan worden verzonden. In die situaties is een ontvangstbevestiging nodig om de verzending te kunnen aantonen.

Indien het stuk niet is opgesteld in een taal als bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de Betekenningsverordening, verzendt de deurwaarder ook een vertaling. De verordening is op dit punt niet inhoudelijk gewijzigd. Wel is nieuw dat in overweging 25 bij de Betekenningsverordening is opgenomen dat een vertaling gecertificeerd moet zijn of anderszins geschikt geacht voor een procedure overeenkomstig het recht van de lidstaat van herkomst. Het ligt voor de hand dat onder «gecertificeerde vertaling» een beëdigde vertaling wordt verstaan, aangezien dat in het Nederlandse recht de enige soort wettelijk gewaarborgde vertaling is.²⁸ Een vertaling die anderszins geschikt kan worden geacht voor een procedure overeenkomstig het Nederlandse recht, is bijvoorbeeld een vertaling die is opgesteld door de (advocaat van) eiser of verzoeker indien diegene de taal zelf voldoende machtig is, en erop vertrouwd kan worden dat diegene een geschikte vertaling maakt. Ook een vertaling die zonder waarmerk is opgesteld door een beëdigde vertaler zal in de regel geschikt zijn.

In onderdeel d van het derde lid wordt de bepaling dat de stukken moeten worden teruggezonden indien een correcte vertaling ontbreekt, aangepast in die zin dat een schriftelijke verklaring moet worden teruggezonden.

B (Artikel 277)

Dit artikel wijzigt artikel 277 Rv (inzake de grensoverschrijdende oproeping van belanghebbenden in verzoekschriftprocedures).

²⁷ Aanwijzingen voor de regelgeving artikel 6.7.

²⁸ Een beëdigde vertaling is een gewaarmerkte vertaling die is opgesteld door een vertaler uit het Register beëdigde tolken en vertalers.

In het eerste lid wordt geregeld dat een oproeping en een vertaling worden verzonden, indien de oproeping niet is opgesteld in een van de talen zoals bedoeld in artikel 12, eerste lid, van de verordening. Zie voor de eisen aan de vertaling ook de toelichting bij artikel 56 Rv.

In het tweede lid wordt geregeld dat een oproeping ook digitaal kan worden verzonden aan een ontvangende instantie ter betekening. Indien nodig wordt ook een vertaling verzonden.

Artikel III

Artikel XVII van het wetsvoorstel tot wijziging van enkele wetten op het gebied van Justitie en Veiligheid in verband met aanpassingen van overwegend technische aard (Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2022)²⁹ bevat dezelfde aanpassing als Artikel I, Onderdeel B, onder 1 van dit wetsvoorstel. Om die reden is in artikel III een samenloopbepaling opgenomen: als de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2022 eerder in werking treedt dan dit wetsvoorstel, komt Artikel I, Onderdeel B, onder 1 van dit wetsvoorstel te vervallen. Als daarentegen dit wetsvoorstel eerder in werking treedt dan de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2022, dan komt Artikel XVII van de Verzamelwet Justitie en Veiligheid 2022 te vervallen.

Artikel IV

De Betekeningsverordening is van toepassing per 1 juli 2022. De bepalingen die zien op de verzending en ontvangst via het gedecentraliseerde systeem worden logischerwijs pas van toepassing als deze systemen zijn aangesloten. De inwerkingtreding van deze wet zal daarop afgestemd worden, zoals benoemd in paragraaf 1 van deze toelichting.

Dat betekent concreet dat de bepalingen ter uitvoering van de Betekeningsverordening in artikel I en III in werking kunnen treden per 1 juli 2022. Artikel II treedt pas in werking als het gedecentraliseerde IT-systeem functioneert. Dat is in lijn met artikel 37, tweede lid, van de Betekeningsverordening.

Zoveel als mogelijk zal rekening gehouden worden met de vaste verandermomenten en de minimuminvoeringstermijn.

De Minister voor Rechtsbescherming,
F.M. Weerwind

²⁹ Kamerstukken II, 2021/22, 36 003, nr. 2.

Transponeringstabel behorende bij memorie van toelichting Uitvoeringswet Betekeningsverordening

Verordening 2020/1784	Uitvoerings-wet (Uw) en Wetboek van Burgerlijke Rechtsvor-dering (Rv)	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op keuze bij invulling beleids- ruimte
Art. 1	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 2	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 3	Art. 2 Uw	Aanwijzing verzendende en ontvangende instanties	
Art. 4	Art. 3 Uw	Aanwijzing centraal orgaan	
Art. 5, lid 1	Art. 2, lid 4 Uw	Nadere regelgeving mogelijk voor verzending via gedecentraliseerd IT-systeem	Bij de feitelijke technische uitvoering kan gebruik gemaakt worden van referentie- implementatiesoft- ware die door de EC wordt ontwikkeld. Onderzocht wordt of dat in de Nederlandse situatie de best passende optie is, of dat er een Nederlands alternatief moet worden ontwikkeld. Indien nodig kunnen te zijner tijd nadere regels worden gesteld over de implementa- tie.
Art. 5, lid 1	Art. 56 lid 1 en 277 lid 2 Rv	Verzending tussen instanties via gedecentraliseerd IT-systeem verwerkt in Nederlandse procesrecht.	Geen beleidsruimte
Art. 5, lid 2 en 3	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 5, lid 4	Artikel 56, lid 2 onder d en 277, lid 2 onder d Rv	Alternatieve verzending	Zie overweging 15 bij de verordening en de artikelsgewijze toelichting.
Art. 6	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 7	Art. 4a Uw	Aanwijzing autoriteiten die adresbijstand verlenen.	Deurwaarder en rechtbank Den Haag. Zie verder artikelsge- wijze toelichting.
Art. 8, lid 1	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 8, lid 2	Art. 4, lid 1 Uw	Verklaring welke taal wordt aanvaard voor aanvraagfor- mulier.	Engels of Duits. In lijn met bestaande Uitvoeringswet EG-betekenisverordening.
Art. 8, lid 3 en 4	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 9	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 10	Rechtstreekse werking volstaat.		

Verordening 2020/1784	Uitvoerings-wet (Uw) en Wetboek van Burgerlijke Rechtsvor-dering (Rv)	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op keuze bij invulling beleids- ruimte
Art. 11	Art. 5 Uw	Hoofregel betekening door exploot. Andere wijze slechts indien Nederlandse recht die toestaat.	Zie artikelsgewijze toelichting.
Art. 12	Artikel 56, lid 2 en 3 en 277, lid 2 Rv	De regels in de verordening over de vertaling en het Nederlandse procesrecht zijn op elkaar aangesloten.	
Art. 13	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 14	Art. 4, lid 2	Verklaring welke taal wordt aanvaard voor certificaat van betekening of kennisgeving.	Engels of Duits. In lijn met bestaande Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening. Zie ook Kamerstukken II, 2007/08, 31 522, nr. 3 en Kamerstukken II, 2000/01, 27 748, nr. 3. Zie artikelsgewijze toelichting.
Art. 15	Art. 6 Uw	Lidstaten leggen een vergoeding vast.	
Art. 16	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 17	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 18	Artikel 56 en 277 Rv	Verzending per post blijft een optie.	
Art. 19	Art. 5a Uw	Lid 2 biedt lidstaten de ruimte om voorwaarden te stellen aan elektronische betekening of kennisgeving, indien zijn recht daaraan strengere voor- waarden verbindt of elektronische betekening of kennisgeving per e-mail niet toestaat.	Zie artikelsgewijze toelichting. Het Nederlandse recht biedt nog maar zeer beperkt ruimte voor elektronische kennisgeving. Daarbij is aangesloten. Indien de mogelijkheden in de toekomst veranderen, kunnen bij AMvB nadere regels worden gesteld, indien nodig.
Art. 20	Art. 8 Uw	Rechtstreekse betekening of kennisgeving door de deurwaarder in Nederland wordt toegestaan.	In lijn met de Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening. Zie ook Kamerstukken II, 2007/08, 31 522, nr. 3 en Kamerstukken II, 2000/01, 27 748, nr. 3.
Art. 21	Rechtstreekse werking volstaat.		
Art. 22	Art. 7 Uw	Lid 2 van artikel 7 sluit aan op de Nederlandse regeling van verstek. In lid 3 wordt de termijn als bedoeld in artikel 22, lid 4, laatste alinea, vastgesteld op één jaar.	In lijn met de Uitvoeringswet EG-betekenningsverordening. Zie ook Kamerstukken II, 2007/08, 31 522, nr. 3 en Kamerstukken II, 2000/01, 27 748, nr. 3.
Art. 23 t/m 36	Rechtstreekse werking volstaat.		

Verordening 2020/1784	Uitvoerings-wet (Uw) en Wetboek van Burgerlijke Rechtsvor-dering (Rv)	Omschrijving beleidsruimte	Toelichting op keuze bij invulling beleids- ruimte
Art. 37	Art. 13 Uw	De inwerkingtreding wordt afgestemd op het van toepassing worden van de verordening.	Artikel 37 van de verordening bevat een regeling over de tijdstippen van het van toepassing worden. Voor het feitelijke technische gedeelte is dat afhankelijk van de vaststelling van de uitvoeringshandel-ingen door de Europese Commissie, zoals genoemd in artikel 25 van de verordening.